

Finto-palvelun toimintasuunnitelma vuodelle 2022

Toiminnan painopisteet vuodelle 2022

- Uuden ontologiaeditorin käyttöönottoprojektin jatkaminen
 - käyttöönottoon liittyen virtaviivaistetaan ja nopeutetaan sanastojen päivitysputkea editorista Finto.fi:hin
- Finto.fi/Skosmos-kehitys käyttäjälähtöisesti
- Keskeisten ontologioiden (YSO, KOKO ym.) kehittäminen erityisesti linkitysten, päivitysnopeuden ja laadun näkökulmasta
- Koulutus- ja ohjeistustarjonnan kehittäminen

Vuoden tavoitteet osa-alueittain:

- TEKNIikka
- **Editorikehitys ja julkaisuputki editorista finto.fi:hin**
 - siirtyminen VocBenchiin
 - yhteentoimivuustyökalut TopBraid Composerin ja VBn välillä
 - TBCn alasajon aloittaminen
 - YSON vieminen VB-ylläpitoon
 - VBn Testaus ainakin parilla YSO-pohjaisella erikoisontologialla
 - Vocbench-kehittäminen ja yhteistyö
 - yhteistyön syventäminen VB kehittäjien ART:n / Tor Vergatan osalta
 - selvitetään mahdollisuus ostopalveluun Finton VB-käyttöönoton tukemiseksi
 - VocBenchin käytettävyys
 - hitaudesta eroon
 - käsittekeemoihin liittyvät parannukset
 - käytön jatkuessa ilmaantuvan hidastumisen korjaus
 - käyttöergonomian parantaminen

- uuden ontologiaeditorin käyttöönoton yhteydessä julkaisuputken parannus/nopeutus (riippuvainen VB käyttöönoton editymisestä)
- **"editoripolitiikka"**
 - Finto-palvelun (yksi) tuettu editori, entä muut, esim. Wikibase?
 - Finton näkökulma Wikibaseen
 - muiden Finto.fi:ssä julkaistujen sanastojen editointiratkaisut
- **Finto.fi/Skosmos:**
 - Skosmos-APIn toiminnallisuuden kehittäminen käyttäjätarpeiden pohjalta
 - esim. "anna kaikki käsitteet"
 - Finto.fi:n/Skosmosin kehitys erityisesti käyttäjätarpeiden pohjalta, panostaminen käyttökokemukseen
 - kehitys ketterästi sprintsissä käyttäjätarpeiden pohjalta
 - huomioidaan ux-suunnittelun tarpeet ja soveltuminen ketteryysnäkökulmasta
 - Fusekien kontittaminen
 - Palvelinuudistuksen pohjustus (tehtävä viimeistään kesällä 2023)
 - ratkaisuvaihtoehtojen kartoitus, esim. kontittaminen?
 - Finto.fi:n käytettävyydestä
 - Finto.fi:n visuaalisen ilmeen uudistus/päivitys
 - Skosmos.org-sivustolle saavutettavuusseloste
- **Ehdotusjärjestelmä**
 - ehdotuswidgetin ja github-alustan käyttöönotto erikoissanastoille
 - SLM-sanastolle oma widget
 - Widget käyttöön sovitulle YSO-pohjaiselle erikoisontologialle (esim. JUHO?) ja oma GitHub-alusta ehdotuksille (asiakkaan tarpeen pohjalta)
 - KANTOon ehdotuswidget?
 - henkilötietorajoitteet selvítettävä
- **Linkkitarkistimen** käyttöönotto YSOlle LCSH(ja Wikidata?)-linkitysten osalta
 - osaksi julkaisuputkea?
 - ylläpitoprosessin sopiminen
- ONTOLOGIAKEHITYS
 - **Aikaontologia**
 - ontologian julkaisu finto.fi:ssä ja ylläpitoprosessien rakentaminen
 - ontologian vienti kirjastojen yhteistietokanta Melindan Asteri-aukoriteettitietueiksi
 - käytön tuki (kirjastokenttä, museot/arkistot)
 - **YSO-paikat**
 - editoritarpeiden kartoitus yhteistyössä paikkatietopalvelun kanssa
 - tietomallin edelleenkehittäminen yhteistyössä paikkatietopalvelun kanssa

- paikkatietojen rikastaminen (KAM-sektori) yhteistyössä paikkatietopalvelun kanssa
- YSO-paikkojen wikidatanlinkityskäytänteiden selkeytys
 - peilaus koko talon "wikidatapolitiikkaan"

○ YSO

- kolmikielisuuden vahvistaminen, jotta ontologiat toimisivat automaattisesti myös käännösten osalta
 - käytöstä poistettujen käsitteiden korvaajien miettiminen monikielisyysnäkökulmasta, sekä tähän liittyvät prosessit (missä ryhmässä päätetään ym)
- YSON linkitys
 - Wikidatalinkityksen jatkaminen
 - linkitetään seuraavat 5000 käytetyintä käsitettä
 - varmistetaan linkkien molemminpuolisuus
 - selvitetään tarve bottien kehittämiseen linkitysten luonnissa
 - linkkien luontiprosessi uusien YSO-käsitteiden osalta
 - lisätäänkö uusiin YSO-käsitteisiin niitä luotaessa vai tehdäänkö erillisenä projektina
- YSON pohjoissaamen tuen kehittäminen yhteistyössä saamen kielten hankkeiden kanssa
 - yhteistyön vahvistaminen esim. Kielikaltion ja Tromssan yliopiston kanssa
- YSON "tekoälytuen" edelleenkehitys yhteistyössä automaattisen kuvailun palvelun kanssa
 - testataan onko synonyymien lisäämisestä hyötyä automaattisen kuvailun laadun parantamisessa
 - hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan valmiita synonyymikorpuksia
 - järjestetään työpaja, jossa kartutetaan sanastojen rakenteen vaikutuksia automaattiseen kuvailuun
- YSON&YSO-pohjaisten ontologioiden tietomallien päivitys (kun YSO uudessa editorissa)
- viestitään uusien YSO-käsitteiden ehdotuskäsittelyn prosessista (prosessin eri vaiheiden vaikutus prosessin nopeuteen ja sanaston laatuun)
- YSON kehityslinjauksista viestiminen yhteistyöryhmissä

○ KOKO

- KOKOn laatuparannukset ja päivitysten nopeuttaminen
- Kehityksen roadmapin järjestäminen ja julkaisu
- kvartaalittaiset KOKO-työpajat, joiden tuloksena julkaistaan aina uusi KOKO
- laaduntarkistimien edelleenkehitys

- raportointien kehitys
- timestampit tarpeen ja erikoisontologioiden tilanteen mukaan
 - timestampit erikoisontologioiden kautta VS KOKOn oma timestamperi
- **Lajiston** julkaisu (vuoden 2022 versio)
 - edelleenkehitys tarpeen mukaan
- **Kymmenluokitukset**
 - säännölliset kokoukset YKL-ylläpidon kanssa ja kehitystarpeiden työjonottaminen
 - Skosmoksen luokitustuen benchmarkkaus kansainvälisten esimerkkien kautta
- **Vanhentuneiden sanastojen poistumisstrategian** julkaisu
- **Ontologiatuki Finnassa** ja muissa hakupalveluissa
 - päävastuu Finnassa

- YHTEISTYÖ, VIESTINTÄ JA KOULUTUS:
 - *Viestintä*
 - Erikoisontologiat esiin! -kampanjan jatko
 - hyödyistä ja sisällöistä viestiminen
 - *Koulutus*
 - Ohjeiden ja koulutusmateriaalien selkeytys ja kehittäminen.
 - Aihekokonaisuuksia esim.
 - Uusien ontologioiden perustamiseen liittyvä opastuspaketti
 - Ontologioiden käyttöönottokoulutus
 - "Finto for dummies"-koulutuspaketti, jonka voi vetää kuka tahansa fintolainen
 - SPARQL:n ja/tai Finton rajapintojen käytön koulutusmateriaalia käyttäjäkunnalle
 - hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan videoita, vrt. Annif-tutorial
 - VocBench-koulutus erikoisontologioiden ylläpitäjille
 - *Yhteistyö:*
 - YSO:n ja erikoisontologioiden kehitystyön tiivistäminen
 - Rajanveto siitä milloin käsite-ehdotus viedään erikoisontologiaan ja milloin YSOon
 - Milloin erikoisontologian ylläpitäjän pitäisi huomata että heidän käsittelyssään oleva uusi käsite pitäisikin viedä YSOon ehdotukseksi
 - Wikidata-politiikka (laajemminkin kuin Fintossa), yhteistyöstä sopiminen

- MAKSULLINEN PALVELU:
 - konsultointi mahdollisuuksien mukaan - Finto-kouluttaja puhumaan omaan organisaatioon
 - aiheena esim.
 - Finton API:n käyttöä koostettuna osaksi asiakkaan omaa järjestelmää
 - yhteys uusiin julkisen hallinnon API-linjauksiin
 - SPARQL
 - olemassaolevien asiakkaiden sitouttaminen
 - koulutuspakettien kehittäminen erityisesti näiden tarpeista lähtien
 - maksullisen palvelun aktiivisempi markkinointi hyötyjä korostaen